

AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT OPERATSIYALAR HISOBINI YURITISHDA MUOMMO VA ISTIQBOLLARI

Eshonqulov Azamat Abdiraximovich

TDIU Buxgalteriya hisobi va hisoboti kafedrasida

Iqtisodiyot fanlari falsafa doktori

Azimova Nargiza Rashidovna

O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi,

magistratura tinglovchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada "Aksiyadorlik tijorat banklarida depozit operatsiyalari hisobini yuritishda muammo va istiqbollari" bank tizimidagi muhim masalalarga e'tibor qaratadi. Aksiyadorlik tijorat banklarining depozit operatsiyalari bilan bog'liq hisob yuritish jarayonidagi muammolarni tahlil qilinadi va ularning yechimlariga oid istiqbollarni ko'rib chiqiladi. Depozitlarning qabul qilinishi, hisoblanishi va hisob-kitoblari bilan bog'liq amaliyotlar, shuningdek, muammolarni tahlil qilish. Hisob yuritishdagi aniq kamchiliklar, xatoliklar, tartibga solishdagi muammolar va texnologik cheklovlar. Muammoni hal qilish va hisob tizimini takomillashtirish uchun tavsiya etilgan yechimlar, innovatsion yondashuvlar va texnologik imkoniyatlar. Banklar uchun zaruriy bo'lgan aniq va samarali hisob yuritish amaliyotlarini takomillashtirishga yordam beradigan ma'lumotlar va tavsiyalarni taqdim etadi. Shuningdek, ushbu muammolarni bartaraf etish orqali banklarning moliyaviy barqarorligi va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga qaratilgan istiqbollarni muhokama qiladi.

Kalit so'zlar. Aksiyadorlik tijorat banklari, depozit operatsiyalari, hisob yuritish, moliyaviy hisob, bank hisoboti, tijorat banklari, depozit hisoblari, moliya tizimi, hisob-kitob jarayoni, texnologik cheklovlar.

KIRISH

Aksiyadorlik tijorat banklari iqtisodiyotning markaziy sektori sifatida, moliyaviy resurslarni mobilizatsiya qilish va ulardan samarali foydalanish orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi. Ularning asosiy funksiyalaridan biri — depozit operatsiyalarini amalga oshirishdir. Depozitlar banklar uchun asosiy moliyaviy resurs bo'lib, ular mijozlarning omonatlarini qabul qilish va saqlash, shuningdek, bu mablag'larni kreditlar va boshqa moliyaviy mahsulotlar uchun foydalanish imkonini beradi. Biroq, banklarda depozit operatsiyalarini hisobga olish va yuritish jarayonida bir qator muammolar yuzaga kelishi mumkin. Bu muammolar, o'z navbatida, banklarning moliyaviy holatini, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini va umumiy barqarorligini ta'sir qiladi. Misol uchun, hisob yuritishdagi xatoliklar, noto'g'ri hisob-kitoblar yoki texnologik cheklovlar banklarning operativ samaradorligini pasaytirishi mumkin. Aksiyadorlik tijorat

banklarida depozit operatsiyalarini hisobga olishdagi muammolar va cheklovlar tahlil qilinadi. Shuningdek, bu muammolarni bartaraf etish va hisob tizimini takomillashtirish uchun taklif etilgan istiqbollar va yechimlar ko'rib chiqiladi. Banklarning hisob-kitob jarayonini yaxshilash va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali mavjud muammolarni kamaytirishga va moliyaviy barqarorlikni oshirishga yordam beradigan tavsiyalar hamda bank sohasidagi amaliyotchilar, moliya mutaxassislari va tadqiqotchilar uchun muhim ma'lumotlar manbai bo'lib, banklarning depozit operatsiyalarini yanada samarali va ishonchli tarzda yuritishga yordam beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot ishini bajarishda kuzatish, ma'lumotlarni to'plash, umumlashtirish, guruhlash, taqqoslash, monagrafik kuzatish usullaridan foydalanilgan.

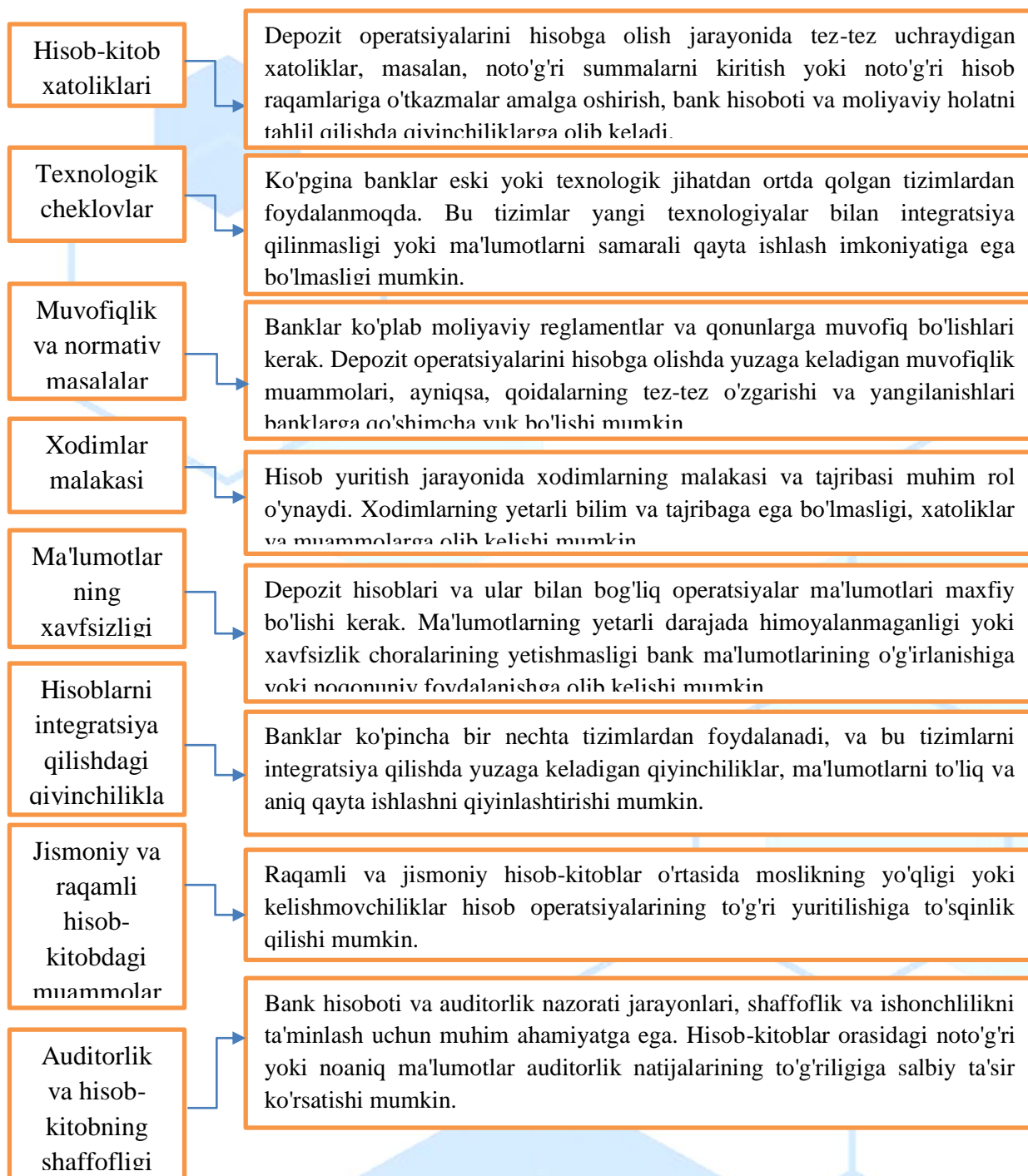
Tahlil va natijalar. Aksiyadorlik tijorat banklarida depozit operatsiyalarini hisobga olish jarayonidagi muammolar va yechimlarni tahlil qilish, bank tizimining samaradorligini va barqarorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Bu tahlil banklarning depozit operatsiyalarini yanada samarali boshqarish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Har bir muammo uchun aniq va samarali yechimlarni joriy etish banklarning umumiy ish faoliyatini yaxshilash va moliyaviy risklarni kamaytirishga imkon yaratadi. Quyida muammolar va yechimlarning tahlili keltirilgan.

Yuqoridagi muammolarni hal etish banklarning moliyaviy barqarorligini saqlash, mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatishni davom ettirish va umumiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun juda muhimdir. Bu muammolarni bartaraf qilish uchun quidagi yechimlarni amalga oshirish orqali banklarda depozitlarlar muammolarini hal qilishga yordam beradi.

✓ Hisob-kitob xatoliklarini kamaytirish uchun, banklar zamonaviy dasturiy ta'minot va avtomatlashtirilgan tizimlardan foydalanishlari kerak. Avtomatlashtirilgan tizimlar hisob-kitob jarayonlarini yanada aniqroq va samaraliroq amalga oshirishga yordam beradi, xatoliklarni kamaytiradi va ish vaqtini qisqartiradi.

✓ Eski texnologik tizimlarni modernizatsiya qilish va yangi, ilg'or texnologiyalarni joriy etish orqali banklar ma'lumotlarni tez va samarali qayta ishlashni amalga oshirishlari mumkin. Masalan, bulutli hisoblash, sun'iy intellekt va blokcheyn texnologiyalari banklarning hisob-kitob jarayonlarini yaxshilashga yordam beradi.

✓ Banklar uchun qonun va reglamentlar o'zgarishlarini muntazam ravishda kuzatib borish va ularga moslashish juda muhim. Banklar huquqiy masalalar bo'yicha mutaxassislarni yollash yoki normativ talablarni yangilash uchun doimiy ravishda o'qitish tizimini joriy etishlari kerak.

1-Rasm. Banklarida depozit operatsiyalar hisobini yuritishda muammolar¹.

✓ Hisob yuritish va moliyaviy boshqaruv sohasida xodimlarning malakasini oshirish uchun doimiy treninglar va kurslar tashkil etish muhimdir. Xodimlarning bilim va tajribasini oshirish ularning ish faoliyatini yaxshilashga yordam beradi va xatoliklarni kamaytiradi.

✓ Ma'lumotlarni himoya qilish uchun xavfsizlik protokollarini mustahkamlash, shifrlash texnologiyalarini joriy etish va ma'lumotlarga kirishni nazorat qilish

¹ Muallif tomonidan ishlangan.

tizimlarini yaxshilash zarur. Banklar, shuningdek, xakerlik hujumlaridan himoyalaniş uchun xavfsizlik testlarini o'tkazishlari kerak.

✓ Bir nechta tizimlar orasidagi ma'lumotlarni to'liq va aniq qayta ishlash uchun, tizimlarni birlashtirish va integratsiya qilish strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Bu ma'lumotlarning uzluksizligini ta'minlash va hisob-kitob jarayonlarini yaxshilashga yordam beradi.

✓ Jismoniy va raqamli hisob-kitoblar o'rtasidagi moslikni ta'minlash uchun, hisob-kitob jarayonlarini qayta ko'rib chiqish va integratsiya qilish zarur. Ushbu ikki jarayonni moslashtirish va to'g'ri yo'lga qo'yish orqali hisob-kitobdagi kelishmovchiliklarni kamaytirish mumkin.

✓ Hisob-kitob va auditorlik jarayonlarini shaffof qilish, auditorlik tekshiruvlarini yaxshilash va xatoliklarni aniqlash uchun aniq va batafsil hisobotlarni taqdim etish kerak. Banklar auditorlik nazoratini kuchaytirish va ichki nazorat tizimlarini yaxshilash orqali shaffoflikni ta'minlashlari mumkin.

Bu yechimlar banklarning depozit operatsiyalarini yanada samarali va ishonchli tarzda boshqarishlariga yordam beradi, xatoliklarni kamaytiradi va moliyaviy barqarorlikni saqlashga ko'maklashadi.

XULOSA

Xulosa qilganimizda aksiyadorlik tijorat banklarida depozit operatsiyalarini hisobga olish jarayoni moliyaviy tizimning muhim qismini tashkil qiladi. Bu jarayonda uchraydigan muammolar, masalan, hisob-kitob xatoliklari, texnologik cheklovlar, muvofiqlik muammolari, xodimlar malakasi, ma'lumot xavfsizligi, tizim integratsiyasi, jismoniy va raqamli hisob-kitobdagi moslik, shaffoflik muammolari banklarning samaradorligini va moliyaviy barqarorligini ta'sir qiladi.

Yuqorida taqdim etilgan yechimlar bu muammolarni bartaraf etishga qaratilgan. Hisob-kitob jarayonlarini avtomatlashtirish, yangi texnologiyalarni joriy etish, normativ talablarga moslashish, xodimlarning malakasini oshirish, ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash, tizimlarni integratsiya qilish, jismoniy va raqamli hisob-kitoblarni moslashtirish, auditorlik va hisob-kitobning shaffofligini oshirish orqali banklar hisob operatsiyalarini yanada aniqroq, samaraliroq va xavfsizroq amalga oshirishlari mumkin.

Bularning barchasi banklarning moliyaviy holatini yaxshilashga, mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatishni davom ettirishga va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Banklar, bu muammolarni hal qilish orqali o'z operatsiyalarini yanada ishonchli va samarali qilishlari mumkin, bu esa umumiy iqtisodiy rivojlanish va barqarorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Markaziy bankning Bank hisob varaqlarini ochish, yuritish va yopish tartibi to'g'risidagi yo'riqnoma (ro'yxat raqami 3420, 2023-yil 8-fevral) asosida amalga oshiriladi.
2. O'zbekiston Respublikasining qonuni "Banklar va bank faoliyati" to'g'risida. <https://lex.uz/acts/-2681>.
3. A. K. Ibragimov, Z. A. Umarov, K. R. Xotamov, N. Rizayev Tijorat banklarida moliyaviy hisobotlarning xalqaro standart-lari, /darslik. –T.: "Iqtisod-Moliya", 2020-446 b.
4. D. V. Reimova, Tijorat banklarida deposit operatsiyalarini rivojlantirish istiqbollari/ magistr akademik darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya-2018.
5. J. E. Butayev, Tijorat banklari deposit bazasini mustahkamlash yo'llari-Journal Of Marketing, Business And Management(Jmbm) jurnaliga maqola/–2022.
6. International banking/Types of Banks _ History of Banking.htm/.
7. Abdullaeva SH.Z. Pul, kredit va banklar. - T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2007 yil, 348 bet.
8. Golodova J.G.Finansi i kredit.Uchebnoe posobie. M-INFRA.M -2012 g.448 st.(RUDN).